

Църквата Св. Димитъръ, която е предметъ на нашето внимание, не се знае отъ кога води своето начало въ така заправения новъ кварталъ южно отъ „Машатлъка“ и „Шадарфана“. Едно е само точно известно, че въ днешния си видъ е построена презъ 1831 година. Преданието говори, пъкъ и очевидци сж разправяли, че тази църква е била ниска, дъсчена, на почти сжщото мѣсто.

Турското господство, най-вече отъ XIV до края на XVIII вѣкове, не е позволявало да се правятъ голѣми или каквито и да било християнски храмове близо до джамии. А църквата Св. Димитъръ се намираше до джамия, което иде да потвърди, че тя е правена преди джамията. Тази джамия се намираше срещу новия общински домъ, на жгъла на улицитѣ „Митрополитъ Серафимъ“ и „Царъ Освободителъ“, въ църковния кварталъ № 193 (по плана на града). Наричаше се „Х. Гидикъ джамиси“ или още „Хаджи Реджебъ джамиси“. Събориха я около 1891 г.

Споредъ С. Табаковъ, по думитѣ на Митю Ефенди, джамията е била построена въ 1710 год. Тази дата е важна за насъ, защото иде да ни докаже, че черквата е правена преди 1710 г. Съгласно турскитѣ наредби, черква не може да се строи до джамия. Обратното е било възможно.

Джамията е била правена отъ Х. Реджебъ. Негови потомци сж били Шекираа, и отъ Шекираа — Х. Гедикъ, чийто ново име е носѣла джамията къмъ 1831 г. а името на двамата е носила, като на благодетели, които сж ѝ завещали много околни дюкяни. Тия два потомъка ни връщатъ назадъ съ около 150 години и ни подсказватъ, че действително джамията е правена къмъ 1700 година, а черквата още по-рано, т. е. къмъ края на XVI или началото на XVII вѣкъ, когато е билъ заправенъ този кварталъ, и когато религиознитѣ нужди на населението сж нарасли едновременно съ развитието на квартала, и поради което ходенето на християнитѣ на църква въ далечнитѣ вече Ново-Село и Клуцхоръ е било невъзможно.

Твърде печално е, че за тоя старъ паметникъ ние нѣмаме никакви писмени данни, макаръ че другитѣ данни и обстоятелства ни позволяватъ да се доближимъ до действителното време за началото на **светия храмъ**.

Презъ 1815 г., три години следъ голѣмото чумаво, църквата Св. Димитъръ е горѣла заедно съ цѣлата чаршия,